

Dr. A. Anuško straipsnio „Are-tai ir kitos prievartos formos (1940-1941 m.)“ recenzija

Tai solidus darbas, parašytas naudojantis tiek jau skelbtais darbais, tiek archyvuose surastais naujais duomenimis. Kadangi apie 1940-1941 m. okupaciją yra nemažai rašę ir užsienio lietuviai, paskelbta daug prisiminimų, tai yra susidarę netgi tam tikri to laikotarpio vertinimo stereotipai. Naujai skelbiami duomenys, manau, skatins naujus apmąstymus.

Ko vertas vien v/s ltn. Zaidenvurmo numatymas kiek reikėtų lyginai registruoti Lietuvos žmones, kurie tapę tarybaisiais. Tie apie 320 tūkst. Lietuvos piliečiai, o ačiū Dievui, nei per pirmą okupaciją, nei po II-ojo pasaulinio karo nebuvo visi represuoti (dalis jų išgelbėjo pasitraukdami į Vakarų), tačiau ir nepašalinę represijų smelgė, buvo nustumti gyvenimo pakraščius.

Didelį stymą galiausiai pateikti tik vienas pastabas, o mano supratimu reikėtų jo aiškiau paabrėžti, jog žmonės buvo baudiniami ir už legalų darbą nepriklausomoje valstybėje, kuri 20 m. nebuvo Rusijos sudėtyje.

Turiu kelias technines pastabas. Nors minima, kad yra 11 priedų, jų pateikta tik keli. Nenurodyta, kur imtos ar kuo remiantis sudaryta dauguma lentelių. Daugumai skaitytųjų bus nesuprantama pirma lentelė, nes čia – viso, matyt, gauta sudėjus suimtuosius ir ištremtuosius. Apie pastaruosius duomenų lentelėje nėra. Be to, susumavus ten esančius apatinius skaičius, nesigauna reikiama suma.

2003-02-03

J. Starkauskas